Komunikat Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek z okazji 108. Światowego Dnia Migranta i Uchodźcy w Kościele (25.09.2022)

W ostatnim czasie na wiele sposobów towarzyszymy przybywającym do naszego kraju uchodźcom, których horror wojny w Ukrainie zmusił do opuszczenia własnych domów. Niosą oni z sobą doświadczenia śmierci bliskich i okrucieństwa niszczących nie tylko domy, ale także życiowe plany i marzenia. Równocześnie do naszego kraju ciągle przybywają poszukujący poprawy swojej sytuacji bytowej migranci, z których pracy korzystamy. W takiej sytuacji nadzwyczaj aktualnie brzmi proponowane przez papieża Franciszka hasło tegorocznego Orędzia na 108. Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy: „Budować przyszłość z migrantami i uchodźcami". Sytuacja przybywających migrantów i uchodźców otwiera coraz wyraźniej perspektywę tworzenia wspólnej przyszłości w Polsce.

Otwartość i solidarność względem cudzoziemca nie są dla chrześcijanina wyłącznie odruchem humanitarnym, lecz nade wszystko praktykowaniem religijnych nakazów, stają się moralną powinnością. Jak pisał św. Jan Paweł II, jednym z wyrazów katolickości jest *gościnność okazana cudzoziemcowi, niezależnie od wyznawanej przez niego religii, odrzucenie wszelkich barier i dyskryminacji rasowej oraz uznanie osobowej godności każdego człowieka, czemu winna towarzyszyć aktywna obrona jego niezbywalnych praw* (Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy, 1998 r.).

W centrum naszej uwagi znajdują się zwłaszcza uchodźcy: zarówno przybywający do nas z Ukrainy, jak i z innych naznaczonych przemocą czy niesprawiedliwością regionów świata. *W każdym z nich jest obecny Jezus zmuszony, jak w czasach Heroda, do ucieczki, aby siebie ocalić. Jesteśmy wezwani, by w ich twarzach rozpoznać oblicze Chrystusa głodnego, spragnionego, nagiego, chorego, obcego i więźnia, który jest dla nas wyzwaniem* (por. Mt 25, 31-46, Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy, 2020). Aktualny jest zatem apel o humanitarne traktowanie wszystkich poszukujących w Polsce schronienia i lepszego życia, niezależnie od ich statusu, narodowości czy miejsca przekraczania polskiej granicy. Ich godność nie może być nigdy ograniczana czy zawieszana przez jakiekolwiek prawo.

Należy wyrazić wdzięczność tym, którzy nie ustają w niesieniu pomocy uchodźcom. Usłyszeliśmy bowiem i w niespotykany dotąd sposób odpowiedzieliśmy na słowa Jezusa „Wy dajcie im jeść" (Mt 14,16). Staliśmy się świadkami cudu rozmnożenia naszego polskiego chleba. Dziękujemy Caritas Polska, parafiom, organizacjom społecznym, lokalnym społecznościom i całej rzeszy ludzi dobrej woli, którzy – pomagając – dają świadectwo prawdziwie chrześcijańskiej postawy. Żaden bezinteresowny gest i okazane wsparcie nie będą przez Boga zapomniane.

Jednak wraz z upływającym czasem osłabiać się może zaangażowanie społeczeństwa. Prośmy naszego Pana, aby nie pozwolił nam przyzwyczaić się do niedoli bliźniego. Niech nie gaśnie ten zapał, który przemienia także nas samych. W encyklice „Fratelli tutti" papież Franciszek zwraca uwagę, że *ten, kto nie żyje w braterskiej bezinteresowności, czyni ze swojego życia zachłanny handel, zawsze odmierzając to, co daje i co otrzymuje w zamian*.

Czasem wystarczy niewiele: nawet drobny, życzliwy gest, będący wyrazem braterskiej miłości, może być dla przybyszów ważnym znakiem naszej otwartości na ich potrzeby.

Bardzo ważne jest, aby troska o uchodźców i migrantów nabrała charakteru systemowego. Niezbędne jest współdziałanie instytucji państwowych, samorządowych i organizacji pozarządowych, jak również parafii. Pilnym wyzwaniem jest podjęcie trudu mądrego procesu integracji przybyszów we „wspólnym domu". Roztropnie zaplanowana integracja pozwala także oczekiwać od przybyszów, aby odnosili się w sposób otwarty i pozytywny do społeczeństwa, które ich przyjmuje, przestrzegali jego porządku, legalności i bezpieczeństwa społecznego („Przyjęcie Chrystusa w uchodźcach i przymusowo przesiedlonych", 2013). Bezpieczna integracja jest potrzebna społeczeństwu przyjmującemu i osobom przyjmowanym. Wówczas współżycie społeczne może zostać oparte na mądrych ale i wymagających zasadach. Do społeczności przyjmującej należy zatem stworzenie odpowiednich warunków i społecznego klimatu współżycia, które będą sprzyjać integracji. Uchodźcy i migranci wniosą do naszego społeczeństwa tyle, ile damy im możliwość wnieść.

Ważną rolę w towarzyszeniu uchodźcom i migrantom może pełnić parafia. Św. Jan Paweł II przypominał, że parafia *oznacza dom gościnnie otwarty na przybyszów, przyjmuje wszystkich i nie dyskryminuje nikogo, bo nikt nie jest w niej obcy*. Wskazywał także, że dla wspólnoty parafialnej troska o cudzoziemców nie stanowi ubocznej działalności, lecz jest obowiązkiem wpisanym w jej instytucjonalne zadania (Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy, 1999). Zachęcamy duszpasterzy, od których gotowości do inicjowania działań wiele dziś zależy, aby wraz ze swoimi parafianami starali się czynić z parafii prawdziwe szkoły gościnności. Godne poparcia i promowania są inicjatywy organizowania kursów języka polskiego i znajomości polskiej kultury, adaptacji starych lub budowy nowych mieszkań chronionych, klubów integracji, centrów pomocy cudzoziemcom, które posłużą obcokrajowcom, a w dalszej perspektywie mogą stać się oazami pomocy wszelkim grupom potrzebujących wsparcia i integracji w społeczeństwie. Równie istotne wydają się działania Kościoła na poziomie parafii na rzecz integracji społecznej poprzez wsparcie ukraińskich rodzin w opiece nad dziećmi i ich edukacji (pomoc w odrabianiu lekcji, dodatkowa nauka polskiego dla dzieci). Działania na poziomie szkoły wymagają wsparcia również poza nią. Musimy mieć jednocześnie na uwadze, że podstawę tożsamości stanowią kultura i język/i kraju pochodzenia, co powinniśmy przyjąć ze zrozumieniem i szacunkiem. Podejmowane dzisiaj inicjatywy na rzecz Ukraińców mogą wytyczyć na przyszłość wzorce działań na rzecz migrantów i uchodźców w ogóle.

Wezwanie św. Piotra *okazujcie sobie wzajemną gościnność bez szemrania!* (1P 4,9) jednoznacznie kształtuje nasze postawy również względem uchodźców i migrantów. Czyż dobroć może być zarezerwowane jedynie dla swoich? W przeciwnym razie grozi nam, że ludzkie dramaty zostaną wykorzystane do rozgrywek politycznych, rozbudzania niebezpiecznych ksenofobicznych nastrojów i podsycania poczucia niesprawiedliwości społecznej. Nic nie może usprawiedliwić praktyki, gdy pracodawcy, wykorzystując trudne położenie przybyszów, mierzą wartość ich pracy gorszą miarą niż rodzimych pracowników.

W formowaniu postaw względem uchodźców i imigrantów nie do przecenienia rolę odgrywają media. Mogą one współtworzyć kulturę solidarności, ale też kreować uprzedzenia i podsycać atmosferę zagrożenia. Pobudzanie niechęci i wrogości względem znajdujących się w trudnym położeniu przybyszów jest działaniem szczególnie niegodziwym. Wszyscy jesteśmy zobowiązani do tego, aby *promować pozytywny przekaz solidarności w stosunku do migrantów, osób ubiegających się o azyl oraz uchodźców* („Odpowiedź uchodźcom i migrantom…", 2017).

Do wszystkich przybyszów kierujemy słowa braterskiej miłości. Chcemy Was zapewnić o pełnej solidarności, życzliwości i otwartości na Wasze potrzeby. W zmaganiu z trudnościami nie jesteście i nie pozostaniecie sami. Łączymy się z Wami we wspólnocie bólu i współczucia, ale i wypływającego z wiary przekonania, że barbarzyństwo i niesprawiedliwość nigdy nie mają ostatniego słowa.

Apelujemy do wiernych o modlitwy o pokój, sprawiedliwość społeczną i ustanie przyczyn przymusowych migracji. Prośmy o potrzebne siły dla przybyszów, jak również dla nas samych, dla tych, którzy ich przyjmują. Pamiętajmy w modlitwie o tysiącach uchodźców i migrantów, którzy co roku tracą życie na różnych migracyjnych i uchodźczych szlakach, w drodze do lepszego świata. Módlmy się także za nas samych, abyśmy rozbudzali w sobie i w naszych środowiskach postawy prawdziwej gościnności i autentycznego braterstwa.

Naszemu wysiłkowi w goszczeniu uchodźców i migrantów niech towarzyszy błogosławieństwo Boże.

+ krzysztof zadarko

bp Krzysztof Zadarko
Przewodniczący Rady Konferencji Episkopatu Polski
ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek

Warszawa, 21.09.2022